

Paolo Sanvito

Bol u prikazima emotivne prisnosti Lutgarde iz Tongerena i Katarine Sijenske s razapetim Kristom kao impuls inovativnoj ikonografiji

Mnogi prikazi patnji ili mučeništva svetaca često su bili zabranjivani u zapadnoj ikonografiji nakon Protureformacije i cenzurirani od strane inkvizitora tijekom 16. stoljeća, doživljeni kao nečuveni, često s prenaplašenim emocijama ili izloženom nagosti. U Vatikanskom se arhivu čuvaju katalogi uništenih knjiga mistika iz Venecije. Oni pokazuju da je bol, pored one temeljne razine njezina opisa i jednostavnih, ali brojnih prikaza u biblijskoj tradiciji ili među hagiografskim piscima, ujedno pokazatelj transcendentalnog, nadzemaljskog iskustva i nadasve mističnog djelovanja. Čini se da je to bila aktualna tema u figurativnom i imaginativnom svijetu samostana, među njihovim članovima i ikonografskoj praksi pojedinih redova. Težina je fizičke boli u tim slučajevima stalno sjedinjavana s emocionalnim značenjem; ona olakšava, ili čak potiče "prijelaz" u dimenziju božanske sfere. Dvije su svete posebno zanimljive u ovome kontekstu zbog svojih iskustava fizičke boli i mogu se smatrati paradigmatičnima za tumačenje boli u kontekstu pobožnosti i izvan uskog okvira „zapadne“ umjetnosti: Katarina Sijenska i Lutgarda iz Tongerena. Obje proživljavaju elemente Kristove patnje i tjelesnog poniženja te pokreću vlastiti proces posvećenja. Figurativni prikazi obje svete, čije su biografije međusobno povezane, pokazuju kako su se prepustile vlastitoj tjelesnoj boli i postale paradigmama prakse samokažnjavanja. Njihov primjer se mora promatrati usporedno s književnim prikazima samokažnjavanja koje su slijedile. Ranonovovjekovno obnavljanje sadržaja povezanih s takvim scenama pokazalo je, dakle, snagu *longue durée* tradicije kroz kršćansku umjetnost. U tekstu se na izabranim primjerima analiziraju spomenute scene s referencama na tekst i sliku i kratko na spomenutu *longue durée*.